

SANT JOAN

BOLLETI INFORMATIU

Nº 118 - NOVEMBRE 1982

DON JOAN MAS MATAS

UNA VIDA DEDICADA A LA ENSENYANCA

VA NÈIXER A SANT JOAN (MALLORCA) EL
2 DE JULIOL DE 1.913, PROFESSOR I DI
RECTOR DE L'ESCOLA GRADUADA MIXTA DE
SANT JOAN. HA MORT EL 29 D'OCTUBRE
DE 1.982

SANT JOAN

Sumario

BOLETIN INFORMATIVO DEL "CENTRE CULTURAL DE
SANT JOAN".-

DEPOSITO LEGAL P.M. 2-1979

Imprime APOSTOL Y CIVILIZADRO, Petra

C/ Princesa, nº 24

Nº 118 - NOVIEMBRE 1982

DIRECTOR:

Carlos Costa Salom

EQUIPO DE REDACCION:

Miguel Florit Huguet

Rosa Sastre Juan

José Mayol Florit

COLABORADORES:

Juan Jaume

Gabriel Ferriol

Miguel Fuster

Miguel Gayà

Juan Gayà

Juan Matas

Antonia Costa

Vicente Millán

Juan Bauzà

Catalina Mas

Antonio J. Bauzà

Antonio Bauzà

Margarita Sastre

M. Carmen Sastre

El meu record d'En Joan Mas Matas
El darrer abraç
Cinc anys amb el Mestre Pagès
D. Juan Mas Matas "Es Mestre Pagès".
Unavida dedicada a la ensenjanza.
Evocació
Record d'un es-alumne
Tributo a mi maestro D. Juan Mas
Notas biográficas
La vida de Don Juan
E.G.M. de Sant Joan
El Papa Joan II als joves
Datos para la historia
26 aniversario de la Peña Motorista
Record al P. Rafel Ginard Bauçà
Conserves casolanes
El bon humor d'altre temps
Pasatiempos

NOTA DE REDACCION

Las opiniones manifestadas en los artículos y colaboraciones publicadas en este Boletín, manifiestan la forma de pensar de sus autores pero no necesariamente la de los que en él trabajamos.

suscribase

EL MEU RECORD D'EN JOAN MAS MATAS

No sé bé quan vaig conèixer en Joan Mas. Crec que va ésser als darrers cursos de Batxiller, quan, devers es juny, anàvem a examinar-nos per "llicenciats" a l'Institut de Ciutat.

Després ens treballàvem a l'Escola Normal i al llarg dels anys d'estudis que allà sequirem, es feu una bona amistat que ha durat fins avui.

El primer any recordo que En Joan va viure a la fonda "Las Palmeras", que estava a la Placa Mayor, on llavors hi havia el mercat, lloc ple de brogit i moviment, vertader centre de la ciutat.

En Joan ja era en aquell temps l'al·lot tranquil i serè que va ésser sempre. Me parlava molt del seu poble, del petit món on havia viscut i recordava, sobre tot, don Pep Rosselló Ordines, que havia estat el seu mestre i l'havia emprès cap al camí de l'ensenyança.

Contava moltes coses de don Pep, que sens dubte havia estat un gran mestre a Sant Joan. Ja, en aquell temps, deia en Joan Mas, els feia fer llistes de mots de la nostra llengua, vocs emprats, i estudiarlos i aprendre-los perquè no es perdessin; arreplegaven fòssils i plantes i treballaven sobre el rodal de Sant Joan fent una ensenyança activa i viva que avui ens volem presentar com a nova i ja es veu a molts d'anys.

L'Escola Normal d'aquells anys era un centre extraordinari de formació, a on s'havia reunit un grup de professors vertaderament notable, que donaven un alt nivell a les seves ensenyances. L'ingrés, en el Pla que noltros seguirem, era per rigorós examen, i en el nostre curs varem ésser molts pocs els que entràrem, nou o deu. Això explica que l'ensenyança que reberem fos molt directa i així podem dir que el que allà aprenguérem ens ha bastat per a tota la vida, sense més treball que ajustar a les nomenclatures actuals els nostres coneixements. Això explica la seguretat que En Joan Mas ha tengut dins l'Escola, a on cap problema li ha estat nou i a tota sabut donar cap amb serenitat i amplexos coneixements.

A la Normal, En Joan va donar ben prest proves de posseir una bona virtut per qui havia d'ésser mestre: s'entenia molt bé

amb els infants: els parlava de la manera justa, que ells captaven bé. Jo recordo una lliçó que va explicar a la classe d'Història, que regia llavors una professora inolvidable, dña. Rosa Roig. A n'En Joan li va tocar explicar un tema estrany i difícil a uns nins de pocs anys: els havia de fer entendre la idea de les generacions a l'història.

L'explicació d'En Joan va ésser model de senzillesa i claretat. Amb la seva calma habitual parla als infants d'un al·lot imaginari, -"En Jordi"-; del seu padrí que havia anat a la guerra de Cuba; del pare d'aquest infant que havia estat a Marruecos, a la guerra amb els moros i acabà parlant d'En Jordi que estava a punt de començar a fer feina i ser un home. Qui havia de pensar, aquell dia, que aquest nèt podria fer també, pocs anys després, la seva guerra: la nostra del 36!

No crec, però, que els estudi rodés sin amb tota felicitat. Tan a ell com a mi la "Música" ens duia pel camí de l'amarçura. La salfa ens embuiava i la Professora era sobradament exigent.

El segon any d'estudis, quan En Joan ja vivia a casa familiar seu, prop de la Plaça de "Pedro Garau", per veure de millorar el nostre rendiment musical llogàrem un piano a un establiment del començament de La Rambla, a una dona molt vella que ens feia la mercé de descomtar dues pessetes del lloguer mensual "si erem bons al·lots i anàvem a pagar els primers dies de mes". Més tard tornaré a parlar d'aquest piano.

Anava passant el temps i noltros superàvem a semper els cursos. El mes de juny de 1.936 acabarem el tercer curs teòric i ens despedirem fins al mes de setembre, que havíem de començar el darrer curs, el de "Pràctiques". Però aquell estiu la locura va anar a lloure i tot s'esfondrà.

Passaven els dies d'aquell estiu terrible i jo no sabia res d'En Joan fins que un dia vaig decidir anar-lo a veure.

El tren me duqué fins a l'estació rural de Sant Joan, i d'allà, a peu, vaig arribar al poble. A casa Joan vivien a un dels carrers que des de l'església baixen a la falda del poble. Hi vaig trobar tot d'una.

Xerrarem llargament... En Joan estava, a les hores, retengut a ca seva. Les autoritats locals li havien dit que no sortís. Precaució? Detenció?... No ho sé. El cert és que no poguerem, ni tant sols, fer quatre passes pels carrers del poble. Passarem tot el dia conversant dins ca seva, naturalment, de la situació nova que s'havia creat al país i del futur incert dels nostres estudis. Tots dos preveiem ja moltes dificultats i sospitavem que el petit mon nostre, en el que havíem crescut i viscut amb il·lusió i esperança s'estava esfondrant... ¿Què passaria...? Aquesta era la nostra pregunta... Temíem lo pitior, però no podíem sospitar que fossin necessaris tres anys de guerra i quasi un milió de morts per arreglar aquella discòrdia.

Després d'haver dinat amb la família, a mitjan horabaixa, ens despedirem al portal de ca seva. Tot sol vaig arribar a l'estació a punt d'aqafar el tren que me retornà a ca meva.

Poc després començaren les depuracions dels mestres. Per motius que avui no tenen comprensió possible, per part de qui no els ha viscut, molta gent va perdre la carrera i queda sense medi de viure.

A nosaltres, encare que no erem mestres ens obligaren a ésser depurats i temguérem que presentar els avals corresponents i ésser jutjats per una comissió.

En Joan Mas va tenir dificultats per conseguir algun dels tres avals que ens exigien. -del capellà, de la Guardia Civil i de les Forces Vives,- i comença per ell un llarg calvari. Quina era la seva culpa? Can; fítan sols ésser una persona de clares idees lliberals i democràtiques, sense vinculació a cap partit determinat. Això, en aquell temps, era considerat com a falta greu...

Mentres arreglavem la paperassa de la depuració, sofrírem un fort sobresalt. Un dia En Joan me va avisar que la Guardia Civil de Palma ens havia cercat. Tot asustats acudírem a la cita i va ésser el dit xòs piano! Ens havíem olvidat completament d'ell i la vella, veient que no erem bons al.lots i havíem deixat de pagar, ens demandà a la Guardia Civil. Corrent carregarem el piano a un carro i pagat el deure, respirarem tranquils.

Començaren a cridar quintes i ben prest ens va tocar a noltros.

Acabada la guerra i superada la famosa depuració, poguerem fer un breu curs de Pràctiques i acabar la carrera.

En Joan Mas fou destinat a Sant Sadurní de Noya. Aquest fou el seu primer destí en propietat. Es cert que el nostre pla d'estudis ens reservava una plaça a la mateixa província, però el Govern no va respectar aquest dret i a molts de mestres mallorquins els envià a la península.

A Sant Sadurní la situació de l'Escola Nacional no era gens bona quan En Joan hi va arribar: abandó, rocs al.lots, misèria, qualche company poc recomenable...etc... A poc a poc, -molt a poc poc, segons me contava ell,- aquesta situació anà millorant, fins arribar que, passats uns anys, en Joan Mas es trobava molt satisfet i content al poble de Sant Sadurní de Noya. Era respectat i estimat per tota la gent i tenia poques ganes de venir a Mallorca. Quan ens veíem i parlàvem d'aquest assumpte li notava un cert recel a passar a Sant Joan, com si temés no ésser acceptat pel seu poble.

Any darrera altre posava excuses per a no venir, fins que, empès per la seva esposa, no va tenir més remei que decidir-se i va abandonar Sant Sadurní.

De la bona tasca que ha fet a Sant Joan, tot el poble n'es testimoni.

Fa un parell d'anys les autoritats docents li concediren la "Cruz de Alfonso El Sabio", premiant ben merescudament, tota una vida dedicada a l'ensenyança.

Vaig parlar amb alguns companys d'estudis i decidírem aprofitar la concessió d'aquest premi per reunir-nos i celebrar el fet.

Un migdia vaig arribar a Sant Joan i vaig cercar l'amic. Era a l'Escola; vaig dir-li el motiu de la visita. Ben prest vaig comprendre que ell no concedia gaire importància al premi i que preferia parlar-ne poc, però va acceptar encantat la idea de retrobar-nos tots els antics companys d'estudis.

Aquell migdia, a Sant Joan, parlarem llargament... Me va mostrar tota l'Escola, me digué del projecte d'un nou edifici de la situació educativa del poble; m'ensenyà treballs que feien els infants i els plans de feina que ell preparava...Era l'home de sempre: serà, reposat, amb molt de seny, visquent intensament la feina que anava fent.

I un dissabte ens reunírem a l'Hostal del Pla. El ferem cap de taula i al seu costat Na Rosa Ordines, i enrevoltant-los, tots els altres: En Toni Bellés, En Bernat

Vidal. En Cori Rubi. N'Antoni Cirerol, En Tomeu Miralles i jo. Sols hi faltà un company que acabada la guerra deixà l'ensenyança.

Va ésser una gratíssima trobada i encara que ferem projectes per tornar-nos reunir, qualque any a venir, aquesta haurà estat l'única verada que ens hem reunit els vells estudiants de mestre del Pla de la República.

Encara record una altra relació que vaig tenir amb En Joan Mas. Un dia es va presentar a la meua Escola acompanyat d'un senyor per mi desconegut. El me presentà com a membre de l'Ajuntament de Sant Joan, que tenia el seu carrec les Escoles i assumptes culturals del poble. Era don Francesc d'Es Calderers.

Don Francesc estava molt interessat a coneixer tot el que nogués ajudara a millorar la problemàtica de l'Escola Nacional a Sant Joan. Era ènova, deia, de pocs medis; pero estic segur que els que tengué els va administrar amb extraordinari esment. Venia sovint a veurer-me, qualque vegada acompanyat d'En Joan, i parlavem sempre del mateix: del nostr mon, dels infants i de les escoles.

Quan va deixar el càrrec, seqüí venint de tard en tard. A mi m'agradava molt parlar amb ell. Era home de llarga experiència i el que deia sempre era interessant. Home de parlar baix i de poques paraules, jo apreciava vivament la seva conversa. Son Francesc era tot un cavaller.

La noticia de la mort d'En Joan la vaig coneixer tard, amb el temps just per arribar a Sant Joan uns minuts abans que tencassin el seu taüt i mirar-lo per darrera vegada.

Llavors vaig presenciar la impressionant manifestació de dol que va ésser el seu enterro. A l'església, bressolat per les veus meravelloses del coro, vaig recordar llargament l'amic ja absent..., admirat del que veia: tot un poble aplegat per dir "Adeu" a un dels seus fills.

Admirable Sant Joan que sabé honorar tant bé a qui l'havia servit amb total entrega!

MELCION ROSSELLO

Dn. Juan Mas, Profesores y alumnos de la Escuela Graduada de Niños de San Juan.

EL DARRER ABRAÇ

El desig d'aquestes pobres paraules,
es tan sols. el de sintetitzar
la pena i dol que tots sentim
devant la pèrdua de tanta valia
i de tanta transcendència
per la vida del nostre poble.
Servesquin també d'humil homenatge
i expressió de gratitud.
al company benivolgut,
al amic per excel·lència,
al incomparable MESTRE,
JOAN MAS MATAS,
ES MESTRE PAGUES...

Homo complet, intel·lectual i moralment,
va esser vertader forjador d'homs:
llum que dissipa les tenebres de l'ignorància,
mirall i exemple dels que el sequien,
sembrador de la bona llavor
dins les intel·ligències i els cors
dels seus deixebles...

afable, somrient, d'una manera la més natural i sencilla,
anava fent, hora a hora i dia a dia,
la gran tasca, la gran obra
d'instruir i educar
les pasades i actuals generacions
de Sant Joan,
amb una formació sòlida i eficaç,
com han vingut reconesquant
nombrosos Professors de la nostra Illa...

No conequé les traves d'un horari:
preparant feina, a tot moment, explicant o corregint
sempre incansable;
ni el descans de les vacances.
que aprofitava
per donar una mà
-o totes dues-
an a qui ho necessitava...

Podem afirmar ben bé
que va viure
- i va morir -
a s'Escola
i per s'Escola,
es a dir,
per tots noltros

Siguem noltros la terra fèrtil,
i fructificarà la bona llavor;
per ell, tan cuidadosament, depositada

CINC ANYS AMB EL MESTRE PAGÈS

Quan l'any 1.974 vaig esser nomenat mestre interí de l'Escola Graduada Mixta de Sant Joan, després d'haver recorregut durant sis anys diferents barriades de la ciutat de Palma, em vaig trobar per primera vegada dins un ambient rural, un ambient com el meu, on jo havia nat, crescut i passat la major part dels meus anys; suficients per a saber diferenciar els problemes de l'escola pública rural, dels de l'escola pública urbana; suficients per a veure que mestres, pares i alumnes tenen unes al tres maneres d'actuar, tractar i comportar-se.

Mestres, pares i alumnes viuen a una altra comunitat, allà on ses relacions entre ells arriben a esser com a dins una família formada per son pare, sa mare i el seu fill, i és tan gros aquest acostament, que no hi ha cap fet, petit gro o mitjaner, que no afecti por o molt a qualsevol dels tres.

Conèixer D. Joan Mas i Mates, director de la vostra Escola no va esser gens mal de fer. Cordial i amable, no tenia dia dolent, sempre el trobaves i el deixaves allà mateix, dins la seva aula, preparant sa lliçó, corregint avaluacions, arreglant els comptes del menjador, del M.E.C o de l'Ajuntament, llegint o contestant la correspondència oficial i per fi esperant cada matí, que arribassin els seus companys de feina per agafar el siurell i tots a formar en el pati, resar un pare nostre i a començar la tasca del dia, tot això sense deixar per res el seu puret fort de la boca. Quanst de forats? Quantes de renyades degué rebre de la seva dona?

En una paraula, Don Joan era el director de lo primer fins a lo darrer, no hi havia res que no passàs per les seves mans no hi havia res que ell deixàs oblidat. Un home que s'havia adaptat sense capt trauma al canvi més gros que durant els darrers 30 anys havia fet l'ensenyament, que no solament baratà tot el sistema educatiu, sinó que també legalitzà unes associacions (A.P.A.) que servissin per controlar i ajudar a tot el nou sistema.

Si la majoria dels mestres necessitaven d'un reciclatge per accedir al nou sistema, ell no necessità fer cap curset, perquè procedia d'una promoció especial de la

Segona República que li permetia donar classes a qualsevol àrea de la segona etapa i és ben de veres que quant ens cridaven des de l'Institut de Manacor, per a tenir un canvi d'impressions amb els llicenciats, sempre li donaven l'enhorabona, ja que els alumnes que a Sant Joan treien un bé, notable o excel·lent, superaven a l'Institut aquestes notes.

Aquest cinc anys, que vaig estar a Sant Joan, vaig poder conèixer un mestre de molts d'anys, emperò jove en fets, ja que quan arribaven els nous mestres, amb unes altres inquietuds pedagògiques, organitzatives o reivindicatives, ell a poc a poc les anava assumint, i anava donant responsabilitats, segons els mèrits de cada un, a fi que prenguessin amb interès la tresoreria, el menjador, la correspondència, etc...

Durant aquests anys varen passar una sèrie de fets a nivell nacional i provincial que tingueren una gran repercussió en el vostre poble. Varen esser uns anys de vagues promogudes pels ensenyants, allà on reivindicàvem la dedicació exclusiva, un nombre d'alumnes més baix per aula, es dret a moderns sindicats, sa jubilació al 65 anys, etc.etc...

A tot això a molts de pobles petits, només ho havien vist per la televisió i de cop i resposta ho tengueren a dins casa seva, va esser una bomba, que no explotà, perquè per damunt d'aquets mestres que lluitaven per una escola i un futur millor i per damunt d'aquells pares que no ho comprenien de cap manera hi havia una persona que calladament, sense estar a favor, ni en contra de cop, imposava respecte i autoritat.

Emperò quan ses cartes s'han de jugar destapades damunt sa taula i no et queda més remei que prendre una decisió, Don Joan també l'agafava i cada vegada que la destapava era un vot pel vostres fills, un vot per la VOSTRA ESCOLA.

DESCANSAU EN PAU, DON JOAN !

Josep M^a. Munar i Vic

(Mestre de Sant Joan, durant els cursos 1974-1975, 1976-1977, 1977-1978, 1978-1979 i 1979-1980).

D. JUAN MAS MATAS, "ES MESTRE PAGES" UNA VIDA DEDICADA A LA ENSEÑANZA.-

A la edad de 69 años y cuando había iniciado los trámites para su jubilación, alleció el pasado día 29 de octubre, el que en estos últimos años fuera Director de la Escuela, D. Juan Mas Matas, "Es Mestre Pagues", que ha consagrado toda su vida a la enseñanza.

Hijo de padres sanjuanenses, nació en nuestra villa el 2.7.1913. Terminados sus estudios en la Escuela del Magisterio de Palma, le sorprendió la Guerra Civil, por lo que al tenerse que incorporar a filas no pudo empezar la labor docente, hasta terminada la contienda nacional. En este servicio a la Patria, estuvo en diferentes puntos de la Península y entre ellos en el denominado Frente del Ebro.

Sus primeras prácticas de maestro las realizó en los Hostalets en 1.940, empezando su carrera como maestro en propiedad durante el curso 40-41 en el Pont D'Inca, donde ejerció durante tres cursos, luego para el 43-44 es designado maestro de la escuela de San Sadurní de Noya, donde también ejerció durante tres cursos para pasar luego a Pla de Panadés, también en tierras catalanas, desde el 10.9.46 donde estuvo nueve cursos, en esta localidad ya demostró sus excelentes dotes de pedagogo y por lo que sus discípulos y vecinos sintieron su marcha, prueba de ello fueron las muchas visitas que estando en San Juan recibía de aquellos que le habían tratado de cerca.

En agosto de 1.955 acompañado de su esposa, también sanjuanense, dona María Bauzá Galmés, con la que se había casado el 21.5.1941; e influenciado quizás por ésta y de su hijo Juan, de 12 años de edad; se traslada a San Juan, para cubrir la vacante que dejara el maestro natural de nuestra villa D. Francisco Gayà Mas (Es Mestre Gana) y desde aquella fecha ha venido ejercitando su labor pedagógica en nuestra escuela, demostrando en todos estos 27 años, ser un verdadero técnico de la enseñanza y los alumnos que fue preparando se han distinguido por su sólida formación, en cuantos centros cursaron después estudios superiores. Esta labor educativa, vocacional y constante, no paso desapercibida y así el Ministerio de Educación y Ciencia, le concedió el 19.11.75, la Cruz de la Orden Civil de Alfonso X El Sabio.

Su vida, trascurrió entre su hogar y la escuela y esta su entrega a la labor docente hizo que no accediera a otros cargos públicos, no obstante en 1957 y por el tercio familiar, fue elegido Concejal de nuestro Ayuntamiento, al frente del cual figuraba como alcalde D. Raimundo Gayà Carbonell. Fue también durante unos años Secretario de la Cooperativa Agrícola San Juan.

Quando a final del curso 72 se jubiló el otro gran maestro D. Miguel Fuster, Director de la Escuela, D. Juan Mas, a propuesta del Sr. Fuster, pasó a desempeñar este cometido, que ha llevado con singular acierto hasta el mismo día de su muerte, pues parece ser que fiel a su vocación y a su carácter sencillo, no quiso entorpecer el ritmo de la escuela y así un viernes, terminada la semana, un ataque al corazón nos privaba de su presencia activa y el sábado, todo el pueblo, que le había visto activo el día anterior, lloraba su fatal desenlace y su casa era un continuo de venir de gente menuda y adulta, que deseaba testimoniarle su estima y rendirle este postre acto de muestra de gratitud.

La capilla ardiente, instalada en su casa de la calle Sol, fue convertida en un verdadero jardín de flores y el funeral fue una manifestación popular de dolor. Cada curso había confeccionado su corona de flores, así como ex-alumnos, claustro de profesores, Asociación de Padres, Ayuntamiento, cuyos regidores portaron a hombros el féretro, familiares y otros; de esta forma se le tributó el homenaje merecido y que a no dudar habría recibido a su jubilación. Ahora el Ayuntamiento, recogiendo el sentir popular habrá que tomar la decisión de hacer algo, que perpetue la memoria "del Mestre Pagés", que vivió y trabajó por la escuela y murió ejercitando lo que había sido toda la ilusión de su vida: la escuela y la educación.

Descanse en paz, el hombre bueno, el amigo y educador D. Juan Mas Matas, y reciban su esposa Dña. María Bauzá e hijos Juan y Catalina, nuestra más sentida condolencia.

Jaume

EVOCACIO.-

Es com si el vés; fent classe dins la vella aula de l'escola, o pel carrer anant o venint del seu quefer diari, o fent un poc de cantonet a la plaça vella com era ben normal en ell, fent xerrada amb el pare de qualque nin alumne seu. Així el vull recordar ara i sempre.

Per nosaltres el Mestre Pagès no tenia pressa, caminava poc a poc, parlava amb calma, les seves reflexions eren llargues, no frissava en fer les coses, i, en canvi, mira per on, solament en dues hores mos deixà, quina pressada per deixar-nos. No, no mos deixà, va fer el seu camí - que naturalment, també és el nostre- camí ple d'espines, espines que Don Joan feia florir dins els cors tendres dels nins i nines d'aquest poble pagès i agraït amb tots els qui es sacrificaven en bé dels altres, com ell ho feia.

El vull recordar sempre, descansant del feix dels setanta anys de feina, que dissabte passat es convertiren en un gran caramull de roses, gladiols, nards, clavells, estranys i tota mena de flors, les millors que la terra ens dona i que els més joves del poble li oferiren en nom de tot-hom. Així el vull recordar sempre; enrevoltat de tants d'amics que no cabérem dins la casa més gran de la vila.

El darrer passeig amb ell, va estar regat per una senzilla ruixada, que ens recordava com es Mestre, tantes i tantes vegades havia arribat tot xop a l'escola de les matemàtiques, de la geografia, del llenquatge... Fins demà, Don Joan, que tots junts començarem un nou curs i que desitjam nos doni Matrícula a tots per haver sabut aprendre les seves lliçons.

Carles Costa

Grupo mas reciente de Profesores y alumnos de la Escuela Graduada de Niños de San Juan.

RECORD D'UN EX-ALUMNE

Don Joan, es Mestre Pagès, home afable i alegre, dedicat a l'ensenyança amb cos i ànima, que per les seves classes hi passaren tantes generacions, ens va deixar fa uns quants dies d'una manera repentina, inesperada.

"Jo encara no em puc fer a la idea de que ja no va a l'escola amb la carpeta davall del braç. A pesar de que fa uns quant anys que ja no anava amb ell, el seu record, em venia a la memòria freqüentment, les seves bromes, la seva cara simpàtica, moltes vegades obscura pels problemes del seu càrrec."

Don Joan, durant molts d'anys conjuntament amb altres mestres que per l'escola passaren, durant un any i un altre, va donar als fills de Sant Joan, part de la seva vida, per ensenyar-nos a ser homes el dia de demà, ens va ensenyar el camí de la cultura i de l'educació.

Per això, per tot lo que ell va fer per noltros, lo més just que podem fer noltros per ell es recordar-lo sempre com a Don Joan "ES MESTRE PAGES" i donar-li una vegada mes les gràcies per lo que ell va fer per noltros, encara que no mos puguem sentir.

GRÀCIES, DON JOAN!

Josep Mayol

La historia es sencilla, acabo de llegar de mi trabajo habitual, estoy cansado y al entrar en casa, después de un saludo escueto, mi madre me dice: El Boletín "Sant Joan" está preparando un recuerdo a Dn. Juan Más y solicitan tu colaboración como ex-alumno suyo. Por supuesto que quiero colaborar y agradecer la oportunidad para poder expresar públicamente cual es la admiración y respeto que profesé y profeso hacia este hombre.

Su labor en pro de la cultura, por el estímulo de la inteligencia y por el orgullo de la labor bien hecha, son tan conocidos de todo el mundo que no voy a tratar de descubrirlo ahora después de su muerte.

Todos los que pasamos por su escuela le debemos mucho, San Juan le debe mucho, yo le debo mucho.

Si me lo permiten, me gustaría contar un poco como creo que era, que imagen transmitía y como llegaba a los alumnos.

Era un hombre duro, vivió los años difíciles de la post-guerra desde la posición del funcionariado más castigado o menos favorecido -digamoslo así- del antiguo régimen. Era un auténtico corredor de fondo con un objetivo claro; la victoria, y una táctica clara para conseguirla; el trabajo sin tregua, no había otra solución, no tenía medios externos para desarrollar la docencia y quizá lo que es peor, no tenía el reconocimiento por su esfuerzo y poco le importaba eso, su reconocimiento se lo daba él mismo, cuando comparaba los excelentes resultados de su trabajo. Las dificultades para obtenerlas importaban poco, aquellos cientos de horas de esfuerzo importaban poco, aquellos sábados y domingos trabajando importaban poco, aquellas noches frías de invierno soportándonos importaban poco, aquellos veranos sin verano repitiendo mil veces lo repetido importaban nada, solo tenía un objetivo; el nivel cultural de los sanjuanenses del mañana sería muy distinto del que encontró en su juventud, él sabía que forjaba el futuro; su labor, como se dice ahora, era a largo plazo, era una inversión de la que él no iba a recoger los frutos, pero era buena, era necesaria, y había que hacerla y la hizo.

Los que tuvimos la suerte de pasar con él nuestra niñez, quedamos impregnados de su carácter y embelesados por su carisma, porque aun habiendo tenido muchos docentes posteriores a él, el recuerdo entrañable es y será para quien ha sido "es Mestre Pagès".

Mateo Bover Barceló.

Don Juan Mas Matas, era el cuarto de ocho hijos del matrimonio formado por Juan Matas Barceló "L'amó Joan Pagès" y Margarita Matas Matas "de Sa Bastida". Se casó el 28 de Mayo de 1.941 con Dña. María Bauzá Galmés, de este matrimonio nació un varón el 20.10.43; Juan es Ingeniero Industrial y en la actualidad trabaja en Puertollano.

Realizó estudios en San Juan, en el Instituto y en la Escuela Normal de Palma. Estuvo como alumno de prácticas del 1.5.40 - al 18.11.40 en la Escuela de los Hostalets de Palma, desde donde pasó a ocupar un puesto como Maestro en la escuela del Pont D'Irca, desde el 19.11.40 al 31.12.43. Es destinado a San Sadurní de Noya (Barcelona) donde reside hasta el 30.9.46, pasa a continuación a la Escuela del Pla del Panadés hasta el 31.8.55. Que dejó para ocupar un puesto de Maestro en la Escuela Graduada de Niños de San Juan.

El 19 de Noviembre de 1.975, le fué concedida la Cruz de la Orden de Alfonso X El Sabio.

Para hacer un escueto resumen de la vida de Dn. Juan voy a reducirlo en dos puntos básicos. 1º su gran vocación de Maestro y 2º su enorme sencillez. Conocía y quería a los niños, sabía estar a su nivel y sabía enseñar adaptándose a las condiciones y posibilidades de cada alumno.

Era poseedor de una gran humanidad, se amoldaba a todas las circunstancias y a las personas con quien trataba. Tenía un gran sentido del humor y siempre consideraba los factores positivos de cualquier circunstancia.

Se volcaba en su trabajo, no sabía decir no a cualquier favor o consulta que se le hiciese y fruto de estas grandes cualidades humanas fue el cariño que le profesaba todo el pueblo de San Juan, como se pudo comprobar en el día de su muerte y de su entierro.

Creo que hizo muchas cosas para bien del pueblo de San Juan y también creo sinceramente que el pueblo de San Juan se lo merecía ya que el testimonio de sincero dolor, y de cariño que se le profesó el día de su muerte creo es la más grata y emocionante e inolvidable impresión de mi vida.

La vida de Don Juan

Don Juan un profesor que nos abandonó sin darnos cuenta, el día 29 de octubre de 1982. Toda su vida trabajo y luchó en su profesión de profesor, dedicando toda su ilusión en los niños.

Todas las clases que él daba demostraba todo su interés y cariño hacia todos los niños, su inteligencia y su voluntad. Cada mañana cuando llegábamos al colegio todos los niños y niñas nos poníamos en fila: es decir formábamos cuando era la hora de entrar. Don Juan el director de la escuela nos daba las ordenes que teníamos que respetar y si no las respetábamos nos merecíamos un pequeño castigo o sugestión para enseñarles a respetarnos. Don Juan se le que era amable con los niños pequeños, mayores y con todas las personas.

Lo que nos dio más tristeza de todo es cuando nos abandonó, el viernes 29 por la noche, ninguno ni se lo esperaba, porque el viernes por la mañana algunos cursos hicimos un examen de lenguaje y también para poner nota era necesario dejarlos en silencio. Después por la tarde se quedó al colegio hasta la noche para corregir el trabajo que habíamos realizado el viernes por la mañana.

Como una de las cosas que más nos duele del tiempo de seguir porque se dio este golpe al que le course la muerte.

Dios lo tenga en su gloria

María Compagny Escobar

6º Curso

E.G.M. de Sant Joan

FUNDACION CLUB SANT JOAN DE VOLEIBOL.

Día 15 de Octubre, ante el Notario de la villa D. Sebastián A. Palmer Cabrer se funda el Club Sant Joan de Voleibol, con el ánimo de fomentar este deporte que tanto interés ha despertado en los jóvenes "santjoaners".

La Junta Directiva está formada por :

Dña. Catalina Company	- Presidente
D. Andrés Gelabert	- Secretario.
D. Juan Bauzá	- Vocal
D. José Bauzá	- Vocal
D. Antonio Bauzá	- Vocal
Dña. Magdalena Bauzá	- Vocal.

La mayor parte de jugadores son niñas, puesto que los niños presentan una clara afición por el fútbol, con lo cual queda cubierto en parte el ocio y tiempo libre entre los dos clubs deportivos existentes: el de fútbol y ahora el de voleibol.

El equipo Cadete de Voleibol se prepara para la presente temporada que empieza el día 13 de Noviembre y que en estos encuentros ha de decidir quien es el campeón de Baleares en categoría federada. Sabemos que en infantil escolar nuestro equipo femenino ha sido dos años consecutivos Campeón de Baleares y ahora nuestra meta es conseguirlo en Liga Federada Cadete, lo cual es mucho más difícil dada la categoría excelente de los demás equipos. Deseamos suerte a este equipo para que consiga el objetivo que se propone.

Los días 14 y 21 de Noviembre un equipo de fútbol benjamín (niños de 3º curso) van a participar en un torneo de fútbol organizado por el patronato Municipal de Deportes de Montuiri.

La Asociación de Padres de Alumnos a través de su Junta Rectora (que por cierto para el próximo día 10) ha adquirido para la escuela un proyector sonoro estereó Super 8 con el fin de agilizar la tarea de los profesores, con el uso de películas de tipo didáctico, lo cual ha sido un pleno acierto de esta excelente Junta Rectora de la A.P.A. y deseamos que la Nueva Junta deje ver el fruto de su trabajo

a través de su colaboración con el Claustro de Profesores.

Este proyector se mostró a todos los padres en la Asamblea general del miércoles por la noche.

No hace falta decir que la adquisición ha sido una gran idea, y una gran ayuda para los profesores y alumnos.

Con motivo del fallecimiento de D. Juan Mas Matas, los alumnos ofrecieron una misa a nuestro director en el santuario de Consolación el Martes 2 de Noviembre de 1.982, pasándose luego a hacer una ofrenda de flores en el cementerio junto a su tumba.

La Escuela Graduada de Sant Joan ha recibido un nuevo profesor que es el sustituto por este año del pasado director de la citada Escuela D. Juan Mas, y pasará a realizar las funciones de profesor de C. Sociales y Pretecnología y Lengua de las Baleares.

El comedor escolar está en pleno apogeo, con sus 43 comensales más cinco profesores ya que su capacidad es de 50 alumnos. La comida en el mismo es buena y abundante, teniendo los alumnos a la salida del mismo un rato de ocio que ocupan, vigilados siempre por algún profesor en jugar a damas, ajedrez, dominó, etc., o dedicándolo al estudio.

Claustre de Professors de l'Escola Mixta de Sant Joan, curs 1981-1982.

EL PAPA JOAN PAU II ALS JOVES.-

Joan Pau II ha tengut sempre una gran predilecció per als joves. La seva vida ha estat molt lligada a ells; com a estudiant, com a professor, com a Bisbe o Papa. Els estudiants de la Universitat de Cracòvia sempre el recordaran, infatigable, en les seves acampades en les muntanyes de TaTra.

Joan Pau II amb la seva visita a Espanya ha confirmat aquesta predilecció i la seva esperança en què la joventut ha de canviar el món. En el seu missatge dirigit als 150.000 joves que es reuniren en l'Estadi "Santiago Bernabeu", el Papa ha llançat un missatge d'il·lusió i esperança als joves a fi que es convertesquin es transformadors eficaços i radicals del món i en constructors de la nova civilització de l'amor.

Després de preguntar-se per les arrels del mal i proposar una dura lluita contra ell, el Papa tornà demostrar la seva confiança en la joventut en afirmar que "no m'heu desil·lusionat, segueix creient en vosaltres. I crec no per fer-me simpàtic, sino perquè compt amb vosaltres per a difondre un sistema nou de vida. Aqueix que neix de Jesús".

Tots volem que aquesta visita no sia una cosa efímera i passatgera. Volem que les seves paraules, el seu amor i el seu coratge quedin ben gravades en els nostres cors i sien per a nosaltres una contínua força que ens empenyi a prendre seriosament la nostra vocació cristiana.

Com aquest nou sistema de vida neix de Jesús, gira entorn de Jesús i té com a meta Jesús, a la segona quinzena de Novembre per als joves de quinze anys complits començarà un curs per aprofundir en la fe en Jesucrist i així preparar-se per a rebre el Sacrament de la Confirmació.

Com a final repetiré les paraules que pronuncià el Papa als joves dia 13-II-82 en l'estadi de Onitsha: "Obriu els vostres cors de pinte en ample a Crist. No tingueu por. Siau generosos. Qui dóna poc, collirà poc. El qui dóna amb generositat, recollirà una collita abundant. Podeu comptar amb la gràcia de Déu".

Mn. Gabriel Ferriol Antich.

EL PAPA JUAN PABLO II HA VISITADO ESPAÑA DEL 1 AL 9 DE NOVIEMBRE.

INFORMACIO DE LA PARROQUIA.-

NOUS CRISTIANS

- Dia 13 d'Octubre:

Joseph Andreu Mariño Pocoví.

NOVES FAMILIES

- Dia 23 d'Octubre:

Andreu Bover Estrany
Maria Company Estelrich.

PASSAREN A LA CASA DEL PARE

- Dia 13 d'Octubre:

Fernando Gayà Marqués

- Dia 24 d'Octubre:

Amador Jaume Bauçà.

- Dia 29 d'Octubre:

Joan Mas Matas.

DATOS PARA LA HISTORIA

Las elecciones generales del 28-10-82, en nuestro pueblo se prepararon y desarrollaron de la siguiente manera:

El Ayuntamiento habilita como local de

El Ayuntamiento habilita como local oficial para la celebración de actos públicos de propaganda electoral, el local de la Cámara Agraria Local, emplazado en la calle Belisario, 18 con entrada por la calle Fray Luis Jaume.

Se colocaron carteleras reservadas para la propaganda en la plaza General Franco y en la calle Consolación (esquina calle Mayor), con superficie total de 30 m².

Los días 13 y 24, los equipos móviles del P.S.O.E. repartieron del P.S.O.E. reparten folletos, pegatinas, prensa y demás propaganda.

El 16, Alianza Popular da un mitin en el local habilitado, en el que intervienen Joaquín Ribas de Reina y Juan Verger Pocoví.

U.C.D. hace un mitin el día 18, que corre a cargo de Santiago Rodríguez Miranda.

Finalmente se presenta el P.S.M. interviniendo en el mitin Gabriel Florit Ferrer y José Estelrich Mieras, "santjoaner" que se presentó en la candidatura para el Congreso de Diputados.

RESULTADO DEL ESCRUTINIO.

CONGRESO

Distrito 1º	Sección 1º	Electores	750.	Votantes	581.	Nulos	5.	Blancos	1.	Válidos	575.
"	2º	"	1º	"	776.	"	606.	"	18.	"	582.
Totales				1526.	"	1187.	"	23.	"	7.	1157.

Promedio % 77'78

SENADO

"	1º	581.	"	9.	"	7.	"	565.
"	2º	606.	"	24.	"	10.	"	572.

Distribuidos de la siguiente forma:

CONGRESO

	Distrito 1º	Distrito 2º
P.C.O.E.	-	1
P.C.E.	5	2
P.S.M.	54	58
A.P.-P.D.P.	253	286
P.S. de los Trabaj.	-	2
F.N.	2	1
C.D.S.	46	38
P.S.O.E.	69	56
P.C.E. Marxista	1	1
U.C.D.	145	137

SENADO

	Distrito 1º	Distrito 2º	Total
Francisca Bosch	PC 4	4	= 8
Manuel Domenech	PC 3	1	= 4
Ramón Fabra	CDS 49	38	= 87
Alejandro Forcadès	UCD 140	130	= 270
Juan Fuster	CDS 49	39	= 88
Francisca Gralla	FN 2	2	= 4
Damián Pons	PSM 60	51	= 111
Antonio Ramis	PSOE 60	54	= 114
Joaquín Ribas	AP 249	283	= 532
Lorenzo Rigo	PSM 57	49	= 106
Felipe Sánchez-Cuen	PSOE 61	57	= 118
José Sánchez	FN 2	1	= 3
Juan Verger	AP 251	288	= 539
José Zaforteza	UCD 141	132	= 273

26 ANIVERSARIO DE LA PEÑA MOTORISTA.-

Para el día 5 de diciembre, la Peña Motorista San Juan, anuncia la celebración de la efemérides de su 26 Aniversario.

El programa de actos dedicado a sus afiliados será como sigue:

A las 12 Misa rezada en la Iglesia Parroquial.

A las 13,30 comida de compañerismo. Menú matanzas.

Este año la comida tendrá lugar en el predio Son Castañer, Ctra. Manacor, km.33; local gentilmente cedido por el socio D. Miguel Florit Gayá.

LETTRES

Ja està al carrer el tercer exemplar de la col·lecció XIMBELLI, que dirigeix en Santiago Cortés. Es obra de Mn. Pere Fiol i Tornila, conegut per molts de santjoaners i que va esser fins fa poc Ecònom de Petra i que du per títol Història del Convent de Sant Domingo D'Inca.

RECORD AL P. RAFEL GINARD BAUÇA.-

El diumenge 17 d'Octubre passat, es celebrà la anyal diada en homenatge i record a Miquel Costa i Llobera a l'Oratori de la Mare-de -Dèu de Formentor a Cala Murta. Començà amb una solemne missa concelebrada amb homilia del P. Ramon Ballester, Prior de Lluc, en la que dibuixà un mapa de Mallorca ple de Santuaris dedicats a Mares de Ièu a casi tots els pobles. Al final Mn. Gabriel Ramis, anuncià la bona nova de que dies abans el Papa Joan Pau II havia firmat el decret per la iniciació del procés de beatificació de Costa i Llobera.

Tor seguit a l'ombra del monument al poeta pollencí, començà un acte literari, que aquest any va estar dedicat a la memòria del P. Rafel Ginard Bauça, presidint l'acte un retrat seu a l'oli, obra del pintor Joan Miralles. El parlament (que a continuació els oferim) va ser a càrrec de Miquel Pons i Bonet. Fou per als santjoaners, motiu de satisfacció, el que a Cala Murta es retés homenatge al nostre Fill Il.lustre P. Rafel Ginard, que dia 15 havia complit el sisè aniversari del seu traspàs.

També es va fer menció de totes les persones vinculades amb la diada que durant l'any havien desaparegut, entre elles Cristina Valls i Octavi Saltor.

Dinar, bunyols i un concert a la claustra de les cases, confitaren la diada d'aquest any.

Carles Costa.

(Paraules dites a Cala Murta, el 17 d'octubre de 1982)

Bon dia i bon any, amics tots de Cala Murta.

Acceptant l'amable convidada de participar en aquest jorn de Cala Murta de Formentor, vingut de terres llunyes i aspres, em trobo entre vosaltres, amb l'encàrrec, dolç i difícil encàrrec, de parlar-vos del cordialíssim Pare Rafel Ginard Bauça, franciscà en el sentit ple de la paraula, quan es commemoren els vuit segles de la naixença de Francesc d'Assís, amb tants de paral.lelisme amb el mateix Rafel Ginard, i als seixanta anys del trànsit de Miquel Costa.

A la revista "Sant Joan" hi podeu localitzar una afirmació: Un dia he d'escriure els meus petits records del Pare Ginard, records que mai es poden borrar... Tal volta ho afirmava des d'una inconsciència, amb desig distant i voluntat inconcreta. Però, vet ací que ha arribat l'hora de fer realitat el desig i concreta la voluntat. El motiu es fonamenta en l'homenatge al Pare Ginard i la descoberta del seu retrat, per ennobrir encara més la galeria d'amics de Costa i Cala Murta. El retrat és original del pintor-amic Joan Miralles, que contabilitza les seves obres per obres d'art. Aquí en teniu una mostra.

L'esdeveniment ha ocasionat la comanda i la comanda s'acompanya-va d'un afegitó: la brevetat. I tant com ho voldria ser concís. Es el moment de rapar-me, com un altre Miquel, perquè el cel m'ha negat la condició de ser poeta. Amb la lectura d'un sonet -Y en un soneto puede ir toda un alma torturada-podria enmarcar la vera efígie de Rafel Ginard, amb el que té d'humà i diví.

La personal maleurança i el tribut a l'orfenesa poètica, m'obliga a parlar del Pare Ginard segons les mesures de les meves possibilitats, minvades i xelades davant les pàgines del mateix Pare Ginard i de Francesc de Borja Moll, Miquel Gavà, Miquel Colom, Antonio Gili i altres tants. Amb la voluntat de ser curt, parlaré del Pare Ginard des de la seva pròpia paraula amb caires de testament. La seva pròpia paraula escampada i estojada al si de publicacions com - "Llevant", "El Heraldo de Cristo", "Bellpuig", "Sant Joan", "Santanyí", "Unum" de Felentx i altres llibres "Croquis artanencs" i al "El Cançoner popular de Mallorca" i l'altra paraula sincera, oberta, comunicativa, lliure, destrevada d'una correspondència que voldria més abundosa. I encara una altra paraula. la de la conversa al redós de la cel.la i claustre conventuals

d'Artà, o a les contrades, on ens convoca-
va la mateixa dèria i el mateix deure de -
viatjans de l'evocat tramvia, amb espais -
sobrers dels compromesos amb la nostra cau-
sa. O al viatge Madrid - València - Ciutat
amb conversa tirada sobre l'espigolada de
cançons del poble i de la poesia. El Pare
Ginard volia saber, fil per randa, el con-
tingut de les lliçons d'estilística de Dà-
maso Alonso i Bousoño, l'expressió poèti-
ca, els símbols dissèmics, el significat
i el significant,...i acabava per no adme-
tre la poesia obscura de Miquel Costa, Jo-
an Alcover, a l'Escola Mallorquina, de la
qual era un continuador sensible, i a la
claretat de la paraula. No és que el Pare
Ginard es limitàs a un clos barrat de la
poesia. De cap manera. El Pare Ginard ha-
via clorat el perfum de les roses del Dant,
Leopardi, Baudelaire, Verlaine, García Lor-
ca, Gerardo Diego i, segurament, Antonio
Manchado. Del col·loqui tant llarg com el
viatge, m'havia fet la idea del conservedu-
risme de l'amic, idea que vaig mudar des-
prés de conèixer el seu discurs de mante-
nedor als Jocs Florals de Manacor l'any
1946.

...I fins i tot em plau la Poesia quan se
mou amb la llibertat dels aucells, i de les
ventades, i dels torrents, i canta amb la
divina inconsciència d'un rossinyol que no
se subjecta a compàs, ni al fons i inter-
vals de l'escala cromàtica. Pel nostre gust
actual, tal vegada escolliríem, amb prefe-
rència a les altres, aquella manera d'es-
criure que se regeix, com hem dit, per les
regles que brollen de dintre a fora del -
pensament, normes vitals que surten de la
mateixa vida i que la vida les reclama per
esser més vida.

I el Pare Ginard ho era poeta. Descone-
ixia uns versos, que sé va escriure i ensenyà
a pocs amics, una temporada de postració,
invasit per unes febres. Escorcollant -
"El Heraldo de Cristo" - la meua primera -
cartilla de la llengua - he localitzat els
àmbits poètics del Pare Ginard, malgrat la
seua humilitat franciscana, s'amagàs sota
el nom lul·lià de Blanquerna, també s'ocul-
tà darrera el de Fèlix, de regust mer-
vellat, i el tan gentil de Tirant lo Blanc.
Puntuals eren les seves col·laboracions a
la revista, -tamporades s'ocultava com Ses
Ufanes-, a vegades amb nom i llinatges i
altres amb la disfressa d'un àlias, però
sempre amb la parla que alimenta tant com
el pit matern. La seva poesia fou sovint
guardonada, com ho seria la seva prosa ci-
sellada, neta de grops, transparent com un
albelló. La seva condició de prosista ha
de figurar a la vora de Mn. Alcover, Mn.
Galmés i Mn. Ribera. I potser sia a la pro-

sa on el Pare Ginard exterioritzi les se-
ves vivències, comunicui tot allò que he-
retà de la deixa dels avis. A la gènesi -
pagesa del Pare Ginard hi trobarem els co-
neixaments dictats per l'abraçada amb la
terra i per la paraula matitzada i tot mes-
tallat amb una cultura humanística conveni-
tual ens dóna com a resultat l'ofrena dels
"Croquis artanecs", com un cant d'enamorat
una declaració amorosa que el feu exclamar
:Estic enamorat d'Artà i vull parlar-ne,
si no vos sap greu... Ofrena perllongada
als sermons de quaresmer o als panegírics
de festa major, que llegia fent donar vol-
tes al paper seguint el fil de la paraula
incrementada com aquell que cerca la sort
al ventalllet de la rueda de la fortuna.
Perllongació a les pàgines lul·lianes, als
parlaments,...Però tot el conjunt que com-
ponia un bagatge d'autenticitat, un servi-
ci al poble, una cortesia a la llengua es
convertí en víctima propícia, en silenci
obligat. I el Pare Ginard se'n ressentia
d'aquest encativament, tal volta perquè -
havia gaudit de l'ús de la veu i de la pa-
rula lliures. I se'n dolia perquè la pa-
rula estimada i crescuda a mesura que -
creix el cos i el cor, li era vermada. I
així els seus records d'infància a Sant
Joan de Sineu i de l'ànima, resten escrits
en la llengua apresada als llibres, no als
plecs de les oracions, de les tonades, de
l'aixercar-se amb el sol i el vetllar amb
el llum d'oli.

"Estoy en S'Escaleta. Por aquí, todavía -
encuentro jirones de mi niñez, ya tan le-
jana..." "...el rincón más bello de mi tie-
rra, afirmaría... que es el antiguo calle-
jón empedrado y carcomido de Mayá... en su
verde soledad".

El Pare Ginard dominava la llengua cas-
tellana, l'estimava com jo mateix i tants
d'altres, ja hi tornam asser amb Raquel i
Lia, però això no és això. Tot enfadat -
m'escrivia: A Mallorca, no hi ha manera de
consequir permís per posar, a un diari o
revista, un article amb la nostra llengua

Les primeres manifestacions del que se-
ria la seva obra cabdal, "El Cançoner, en-
capçalant la delícia feta cançó. I empra
el Castellà a la Seu, a l'oració fúnebre
pel Rei En Jaume III.

Hem d'aquardar l'aparició de la petita
obra d'art, "El Cançoner Popular de Mallor-
ca" de "Les Illes d'Or", comunicació sobre
la tasca personal, per recalcar i fruir, en
sems, de les pàgines vivencials, testimo-
nials d'una infantesa rural.

"Fill de camparols fins a tretze anys
cumplits vaig viure en un ambient folklò-
ric, embegut de cançons populars. La meua
mare m'ensenyà oracions populars, a repe-

tir en colgar-me... El meu pare em va for
nir de cançons per l'era... I jo sé tocar
damunt l'era... Jo he carregat formiguers
eixemat voreres... I vaig abeurar-me de
de vida pagesa i cançons:aní a "rapar te-
rra"...

Inoblidables les pàgines sobre "Formen-
tor", d'abans i després del fogaró del 12 de
juliol de 1961, que van de l'oda a l'ele-
gia.

Sens dubtança que el treball de tota la
vida del Pare Ginard es clou dins els qua-
tre volums del "Cançoner Popular de Mallor-
ca". De nin va aprendre i cantà cançons. -
D'estudiant d'Humanitats al convent de -
Llucmajor, de boca del llec sinauer, fra
Julià Niell i Vanrell, l'any 1915, escol-
tà "La cançó de les varitats", i li despen-
tà l'afició a la cercadissa de cançons que
ja no finiria mai. Mils i mils de cançons
escoltades i apuntades a tants d'indrets,
de memòries florides i fresques sense di-
ferències socials.

El "Cançoner" és la veu del poble, és
l'escola de la vida del poble, és el néi-
xer i el morir, l'estimar i el patir, el
treball i el repòs, el cant i el plant, les
infinites matitzacions de l'amor i les ma-
nifestacions de l'odi, la creença i el prec,
l'enginy i la ignorància, la sort i la des-
gràcia, el desconhort i la raubança,... És
la nostra realitat i la trobada i perpetua-
ció de la nostra identitat. I tant que hem
d'agrair al Pare Ginard que engirgolà tan-
ta vivència.

I com el que signa un manifest, el Pare
Ginard va escriure l'any 29: Tant de bo -
que els nostres escrits, humils i planers,
com les cançons dels glosadors. portassin
el sanitos perfume de les vostres garrigues
i remor d'aigua clara; tinguessin una mica
la sabor de l'agre de la terra que fessin
estimar, un grau més aqueixa Mallorca tan
incompresa dels propis mallorquins i que
encenquessin un poc més l'amor a ço que és:
el nostre patrimoni espiritual dissipat,-
com un vent propici les velles cendres se-
culars qui ens tenen l'anima colgada.

Miquel Pons

Conserves casolanes

TEMPS DE NESPLES, ATZEROLES...

No sé com seria l'Eden que ens parla el
Libre dels Llibres, per quant amb breus pa-
raules canta l'hermosura i grandiositat de
aquest bell jardí... "Deu va fer brotar to-
ta classe d'arbrs sabrosos en el paladar..."
Mallorca, també un bell paradís té una ri-
quesa d'arbres i fruits. D'aquells que fe-
ren les delícies en la meua joventut i que
un solç s'en record quan los veu o s'en
parla. D'aquells, que l'actual jovent, no
sab ni com l'arbre i per on es cria. D'a-
quells que ja fa molts d'anys no es veuen
per places i mercats. D'aquests fruits que
dins breus temps serán desconeguts, avui
tenc ocasió de parlar-ne.

AGLANS.- L'arbre es l'alzina i el fruit
l'aglà. En hi ha de dolços i agres. Els
que son bons per menjar es diuen de "la
campaneta" i "castanyers". Els castanyers
son blanquinosos-verdosos, els de la cam-
paneta vermellosos i més petits. Son bons
collits i deixar-los madurar en lloc que
no les toqui l'aire, duren molt de temps.
També son molt bons torrats damunt calius.

ANOUS.- L'arbre es diu noguer, es fa molt
gròs i de fulla que cau. Comença a treura
fulla per Abril i el fruit, les anous, ve-
nen per Sant Miquel. Aquest fruit es bõ
tan crûu com torrat, s'empra en pastisse-
ria. Arbre que no s'ha comercialitzat a
Mallorca, s'en veuen pocs. Vol terrenys
homits, adequat per a montanya. De les
anous verdes, esperit i sucre trossetjades
es feia una beguda, que es dava en temps
de segar (Pollença)- Posta dins una bote-
lla de "palo", uns parells de mesos, era
bõ per fer entrar en gana (Llucmajor).

ARBOCES.- Es un arbust, però també s'en
coneixen d'arbres i ben grossos con el de
Son Cerdà (Llucmajor) que es de grans di-
mensions. L'arbre es diu arbocera. El fruit
es arboça que pareix un fressot i també de
color vermell. Madura es molt bona, si bé
engorçe aviat. Embafa per quant son d'una
dolçor fada. Es cria silvestre per dins ga-
rriques, llocs ombrívols, fresc i de monta-
nya.

ATZEROLES.- Es un arbre que s'empe-
lta a da-
munt un arbust conegut amb el nom de "espí

nal" (Llucmajor) "espinaler" (Pollença). Aquest arbust creix per voreres, torrents i llocs freds. Fa un fruit com a cireres ben vermelles, si bé es comestible no es massa apreciat. En certs pobles també s'els coneixen per "cireretes de pastor". També es pot empaltar a damunt codonyer i pomera.

El fruit es l'atzerola que madura per devers la Mare de Deu de Setembre. Es fruita no rentable, perquè s'ha de collir verda, per quant es madura cau tot duna i s'umpla de cucs. Es coneixen de dues classes, les de color groc i vermells, tenen molts de pinyols. Bollides amb sucre i trets els pinyols es fa confitura.

CODONYS.- Es veuen com arbust però també es pot fer un arbre mol gros. Son de fulla bastant ample i es diuen CODONYERS. El fruit es gross de color groc i llarguer, i te el nom de CODONY.

LA CODONYERA, es igual l'arbre, les fulles un poc més grosses que les del "codonyer". El fruit son les CODONYES, que son més petites rodones y planes.

Arbres o arbusts que es fan per voreres de terrenys homits. Silvestre, ja que surt per dins les parets, però per tenir bon fruit han d'esser empeltats. La collita ve per Setembre i Octubre per Sant Bernat el més primerencs. Es coneixen de primerencs y tardans.

La codonyera te la fulla i la rama molt més grossa que el codonyer, si bé la codonyera fa molt més poc fruit. Molt adequat per confitura que queda forta i es pot fer tallades. També es bo posat en el forn igual que torar pomes. El fruit collit dura uns tres messo, després ja es perd.

NESPLIS.- Aquest arbre fruital es com l'atzerolera, s'empelta a damunt espinal o espinaler i a damunt codonyers. L'empelt es pot fer de muda i d'escutet. El fruit es la nespla. Es coneixen de tres classes. Unes amb un pinyol i altres que no en tenen molts. Es cullen per devers Sant Lluç (Octubre). Fruita molt bona, de collides s'estenen perquè madurin... que donen la sensació de podrides.

L'empelt a damunt l'espinaler, es fa per devers Març i Abril, després d'haver "tret brosta" (Llucmajor), o sigui, que l'arbre ja fassi ombre.

POMISSONS.- (Pollença) Es el fruit de la palmera mallorquina, tan abundant per montanya i garrigues. Generalment es baixa, però també s'en veuen ben altes, com son

les de Formentor. Avui trasplantades adonnan certs jardins. Fa un fruit, el pomissó, vermell, sembla molt un "raim de parra". Uns son llarguers i altres rodons, tenen un pinyol molt gros. Madurs son molt bons.

Aquesta palmera donen unes "paumes" i que es cullen cada any. Fou la matèria prima per una industria molt arraigada un altre temps, a Pollença i Artá ja que es feien :Graneres, senaies d'anar a plaça, estormies, capells...

PONCINS.- Es un varietat de la llimona ja que té les mateixes característiques. L'arbre es diu "ponciner", i el fruit el "poncí". Te el color de la llimona a vegades tira a un color més carabassa. Collida sembla una peça de formatge, ja que es bastant plana. S'empleta igual que la llimonera, d'escutet. A damunt el ponciner també es pot empaltar de taronger.

Es una fruita que l'arbre en té tot l'any. Llevada la pell es veu lo blanc, que se coneix per el nom de "formatge", es bo fent tallades i sucre (Llucmajor).

PRUNYONS.- Es un arbust amb moltes púes. Una espècia de prunera borda i de poca altura. De fulla molt verda fa unes flors blanques, molt hermoses per fer rams. Dona una fruita per la darrería del mes d'Agost. Aquests fruits, els prunyons, son molt amargs i a moltes persones agrada. Els aucells s'ho menjan. Aquest fruit es del tamany d'una cirera i d'un color blau marí. Es fa per tot Mallorca, per Pollença abunda.

SERVES.- Es un arbre que també es fa molt gros i sempre té bordells. Es reproduceix sembrant aquest petits arbres. No s'empelta i es dels que perd la fulla. S'en coneixen de dues classes: Unes rodones que semblen pometes de color groc quan son verdes. Altres de color entre groc i vermells, més llargueres ja que tenen la forma d'una petita pera. Madura té un color moradenc.

Quan es verda esmussa molt. Es cull i madura collida. Es fan ramells com que en filar tomàtiques. Es penjan i esperan que madurin, se van paupant fin que es ben blana.

KAKIS.- Aquest arbre també pot arribar a fer-se ben alt i d'una gran espessura de branca. L'amo'n Bernat Cardell de Llucmajor, me conte, que, a la seva finque

de Son Pere Pons, en té un que l'hi arribar fer més de dos mil kilos de fruit.

L'arbre es coneix per el nom de "kier" i es fa en llocs de molta d'aigo i per dins horts. La collita si son primarenca, ja en poren menjar per devers juliol. Els tardans per a Nadal encara en cullen. Els primarencs son grossos i més rossos, molt bermells els tardans.

S'en coneixen d'un parell de classes, Uns que tenen pinyols, mentres que altres d'en tant en quant s'en troba qualgun. Altres que no en tenen. Es cullen verds i s'estenen damunt un canyís o garbell. Segons quins anys posen molts de cucs.

Es un arbre portat defora. Venqué a Mallorca devers l'any 1.915.

BALEARES.- Ramón Reig

EL BON HUMOR D'ALTRES TEMPS.-

Conferenciant :Bernat Cifre.

Una pregunta que ens podem fer és quan hi havia més humor, ara ó 150 anys enrera, el que està ben clar és que ara hi ha més progrés i més confort, i el públic exigeix uns "xistes" més pujats de to; però segons en Bernat Cifre, l'humor d'altre temps té més "salero" que l'humor actual. Fa 150 anys, els poetes cultivaven molt l'humor; el conferenciant parlà de tres poetes: D. Tomàs Aguiló (1812-1884), D. Pere d'Alcàntara Penya (1823-1906) i D. Bartomeu Ferrà; i recità algunes poesies de cada un :

SA PEDRA I SA GUBIA

Un pobre escultor pagès,
que molt prim de gust no era,
d'una peça de marès
projectà fer-ne un Sant Pere.

Ell deia: ja n'hi haurà prou,
sense més flocs ni més bories,
per damunt es portal nou
de sa parròquia d'Esporles.

I afanyat ses hores passa
llavorant amb sa gubia,
i a força de cops de maça
conseguí lo que volia.

Sa pedra aquella, que es veia
posada en tal dignitat,
plena de supèrbia, deia:
"Som de bona calidat.

Cultura Popular

Bés es coneix que res me manca,
tenc es gra menut i fi;
jo som llisa i forta i blanca,
som pedra de wantanyí".

Sa gubia estava prop
tant que aquella la trpitja,
i per sorti-ne d'un cop,
li respongué fent sa mitja:

"Germana, no sies fàtua,
perquè abusant de son dret
n'hagen fet de tu una estàtua,
quan nasqueres per paret.

Ten seny, no t'avanes tant,
que s'orgull no és bo per res;
si de tu n'han fet un sant,
no ets més que un sant de marès".

A UN VEI ENAMORAT

Amb trenta anys de casat, ¿no estàs ben tou?

De dues dones viud, ¿i no en tens prou?
Tu sans que hasta un nic namar s'alou,
¿i rompre encara vols un altre jou?

Ai, malanat!, que et tires dins un pou,
per pujar d'ase vei ximple bou.
"Arri", et diu la passió que tant te mou,
i un dit tan sols de seny te deia:"ou".

Disgusts i penes coïràs arreu.
Tu rius per ara, i prompte et sabrà greu
haver-te fet esclau per tan poc preu.

Sa creu d'es morts, no vulguis altra creu;
que tenint ja cobert es cap de neu,
lo manco dins sa fossa ni tens un peu.

NA TONINA

Valga'm Déu, Na Tonina, i que és de llet
ja!

I a fe que amb ella hi ha Tonina i mitja,
amb una pell més aspra que una aritja
i una boca més ampla que una enquetja.

Per aquell tiranyet de mala petja
se'n puja peu descalç cap a sa sitja,
sa carbonissa anlega, es sacuet pitia,
té forces i salut i es riu d'es metge.

No es pica si li deis que és una fotja,
o que té pels fadrins mal arrambatge,
o que sa cara li han pintat de sutja.

Trempada la veureu com un rellotge
quan se basqueja es pa i es companatge
i uns quants tronxos de col per una trutja.

A PLER I NO'DEL TOT

Estic més bé que un monjo dins sa cella:
jo no sequesc bandera ni vexilla,
i es vespre sant que canten sa Sibilla
tant me fa pa torrat com llet d'ametla.

Mai m'he cuidat de ball ni de revetla,
tant més pendre cafè com canamilla,
no duc plets, no dec cèntims a can Bitla
cap pena llepissona me desvetla.

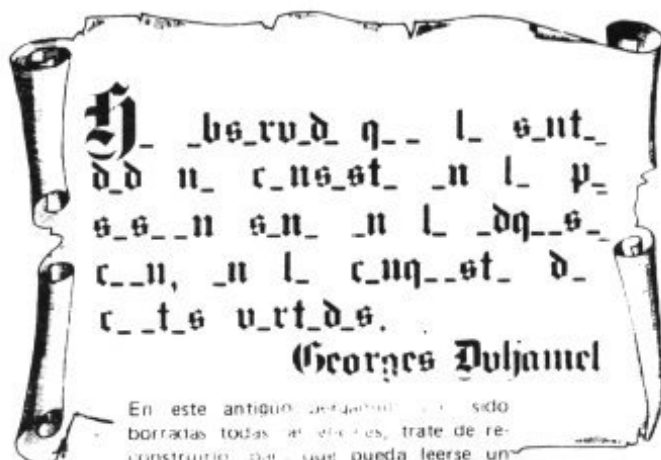
Per ser absolt no tenc de pendre bulla,
de ma petita casa som es batle,
tan sols sa dona es meu noder anulla:

però un sonet així com ella parla
desig fer, consonant em manca en "ulla",
i això és es feix que duc damunt s'espata
la.

Continuarà en el pròxim número.

Francisca Munar
Carme Sastre
Margalida Sastre

PASATIEMPOS

CONCERT DE GUITERRA.-

El professor Joan Coll i Glòria Estarrellas oferiren al poble de Sant Joan un deliciós concert a dues i una sola guitarra, interpretant obres de Mozart, Oscar de la Cima, Fernando Sor, Albéniz, H. Villalobos, E. Granados, F. Tárrega, Calatayud i Miquel Llobet.

El senyor Coll, oferí l'acte a un santjoaner amic seu i també músic en les seves joventuts. En Joan Bauçà Company.

FESTES DE LA BEATA.-

Sant Joan perticipà a Ciutat el passat 16 d'Octubre en el Carro de la Beata que, com cada any, el Consell Insular de Mallorca organitza per commemorar la festa de la santa mallorquina. Representaren el poble, la Banda de Cornetes i Tambors i el grup de ball Aires de Pagesia. La participació estava subvencionada per l'Ajuntament local.